

Kansalaisopistojen liitto KoL

SELKOKIELEN KÄYTTÖ ASIAKAS- JA OPETUSTILANTEISSA

Lilli Rasilainen

25.4.2018

KANSALAIPOISTOJEN LIITTO JA MAAHANMUUTTAJAKOULUTUS

- Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa-hankeosio 2017: tavoitteena kansalaisopistojen henkilökunnan osaamisen kehittäminen

Selviä Suomesta -kurssikonsepti opiston opetusohjelmaan

- Tuloksina

Kulttuuritietoisuus kansalaisopistojen kohtaamistilanteissa

1. Selviä Suomessa –
kurssikonsepti

Selkokielen käyttö asiakas- ja opetustilanteissa

2. Monikulttuurisuuden
kohtaaminen
kansalaisopistoissa -
henkilöstökoulutusmateriaali

Maahanmuutto Suomeen -tietopaketti

3. Opistoille tilattavat työpajat
1-4/2018

UMAKO-opetus suunnitelmat ja kurssitoiminnan aloittaminen

Selviä Suomessa -kurssikonsepti

Käyttöohjeet ja tekijänoikeudet

Osa 1: SUOMI JA SUOMALAISET

Osa 2: ARJEN TAIDOT SUOMESSA

Osa 3: KOULUTUS JA TYÖ
SUOMESSA

palautekysely

Sivukartta

Selviä Suomessa -kurssikonsepti

Mikä on Selviä Suomessa -kurssikonsepti?

Mikä on Selviä Suomessa -kurssikonsepti ja mihin sitä voi käyttää?

- Selviä Suomessa -kurssikonsepti on tarkoitettu vasta Suomeen tulleiden tai muista syistä Suomi-tietoa tarvitsevien maahanmuuttajien koulutukseen vapaassa sivistystyössä.
- Kurssikonseptia tai sen osia voi hyödyntää myös muussa maahanmuuttajakoulutuksessa, esimerkiksi kotoutumiskoulutuksessa.
- Kurssikonseptin avulla voi opettaa perustietoa Suomesta, suomalaisista ja suomalaisesta yhteiskunnasta sekä täällä elämisestä ja arjen asioinnista.
- **Kyseessä ei ole suomen kielen vaan Suomen yhteiskuntatiedon kurssikonsepti, joka toimii opettajan ideapankkina ja tuki- sekä taustamateriaalina.** Jokainen opettaja voi poimia materiaalista omalle ryhmälleen sopivia aiheita ja tehtäviä.
- Materiaalia ei ole laadittu millekään tietylle kielitaitotasolle, koska kyseessä on opettajan tukimateriaali, jota hän voi tuottaa ja soveltaa omalle ryhmälleen sopivaksi.

Selviä Suomessa - kurssikonseptin sisältö

Kurssikonsepti on jaettu kolmeen osaan ja se käsittelee:

1. Suomea maana ja suomalaisia
2. Arjessa tarvittavia, esimerkiksi asumiseen tai suomen kielen opiskeluun liittyviä taitoja
3. Työtä ja koulutusta Suomessa

Kurssikonsepti sisältää:

- sisältöehdotuksia jokaiseen yksittäiseen aihealueeseen, joita voit käsitellä haluamallasi tavalla
- ohjeistuksilla varustetun linkkilistan, josta saat tarvitsemaasi opettajan taustamateriaalia tai kuva-, teksti- ja

www.kansalaisopistojenliitto.fi/sesu

Kurssiavain: **opistot**

Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa -koulutusmateriaali

Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa -koulutusmateriaali

Teema 1: SELKOKIELI
ASIAKASPALVELUTILANTEISSA

Teema 2: KULTTUURIENVÄLINEN
OSAAMINEN
KOHTAAMISTILANTEISSA

Teema 3: MAAHANMUUTTO
SUOMESSA -TIETOPAKETTI

Sivukartta

Haku

Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa -koulutusmateriaali

Mikä on monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa -koulutusmateriaali?

- Monikulttuurinen kohtaaminen kansalaisopistoissa-koulutusmateriaali on tarkoitettu kansalaisopistojen henkilöstökoulutukseen.
- Materiaalin tavoitteena on kansalaisopistojen henkilökunnan osaamisen kehittäminen monikulttuurissa kohtaamisissa opistojen arjessa.
- Materiaalin opiskelu lisää asiakaspalvelu- ja opetushenkilökunnan valmiuksia luontevaan ja kunnioittavaan vuorovaikutukseen maahanmuuttajataustaisten asiakkaiden, opiskelijoiden ja työtovereiden kanssa.

Materiaalin teemat ja sisältö

- Koulutusmateriaali on jaettu kolmeen teemaan

Käyttöohje

Tätä materiaalia voit käyttää

- opistojen koulutuksiin
- henkilöstön itseopiskeluun
- uuden henkilöstön perehdytykseen

Koko materiaali soveltuu itseopiskeluun. Osa teemoista on luonteeltaan sellaisia, että teoritiedon ja osan harjoituksista voi opiskella vaivatta itsenäisesti.

Suurimman hyödyn käytännön taitojen harjoittelusta saa kuitenkin silloin, kun saatavilla on kouluttajia, joka antaa

MONIKULTTUURISUUDEN KOHTAAMINEN KANSALAIPOPISTOISSA-KOULUTUSMATERIAALI

Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa - koulutusmateriaali

Teema 1: SELKOKIELI
ASIAKASPALVELUTILANTEISSA

Teema 2: KULTTUURIENVÄLINEN
OSAAMINEN
KOHTAAMISTILANTEISSA

Teema 3: MAAHANMUUTTO
SUOMESSA -TIETOPAKETTI

- koostuu kolmesta teemasta
- teemat sisältää taustatietoa aiheesta sekä tehtäviä ja linkkejä lisälukemistoihin ja videoihin
- voidaan käyttää henkilöstökoulutukseen, uuden työntekijän perehdytykseen ja itsenäiseen opiskeluun

Teema 1: Selkokieli asiakaspalvelutilanteissa

[Mitä selkokieli on?](#)
[Mihin selkokieltä käytetään?](#)
[Selkokieli, yleiskieli ja erikoiskielet](#)
[Kuka tarvitsee selkokieltä?](#)
[Mitä hyötyä on selkokieli osaamisesta?](#)
[Vinkkejä selkokieliseen kommunikaatioon](#)
[Harjoituksia selkokieliseen puheeseen](#)
[Miten selkokieltä kirjoitetaan?](#)
[Selkokirjoittamiseen liittyviä tehtäviä](#)
[Lisätietoa: Selkokeskus, kirjallisuutta ja linkkejä](#)

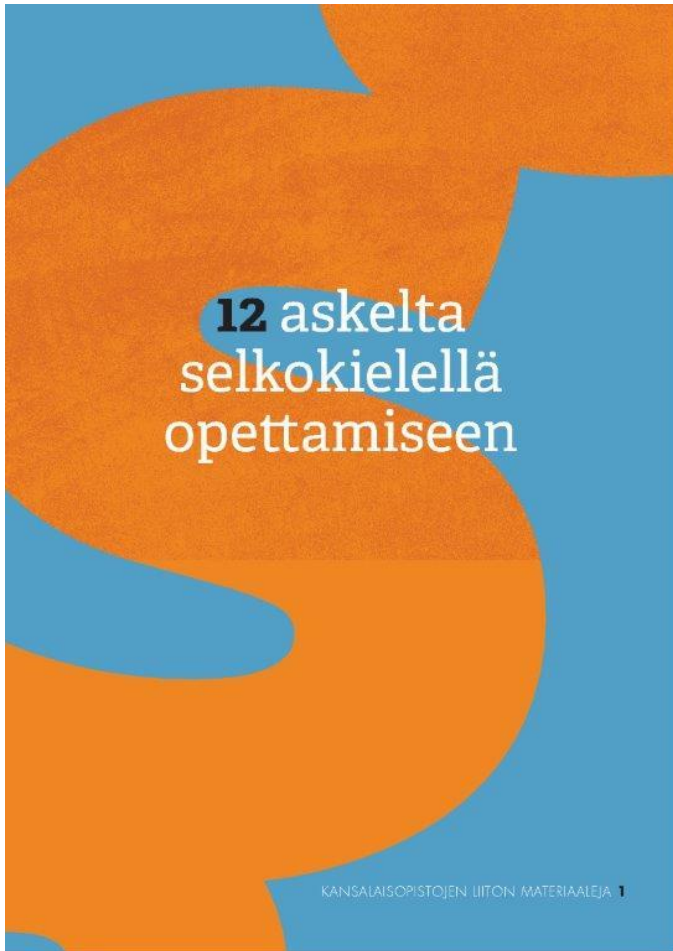
Teema 2: Kulttuurienvälinen osaaminen kohtaamistilanteissa

[Mitä kulttuurienvälinen osaaminen on?](#)
[Mitä hyötyä kulttuurienvälisestä osaamisesta on?](#)
[Lisätietoa kulttuurienvälisestä osaamisesta](#)
[Kulttuuritietoisuus](#)
[Miten toimit kulttuuritietoisesti kohtaamistilanteissa?](#)
[Mitä on kulttuuri?](#)
[Kulttuurin näkyvät ja näkymättömät osat](#)
[Kulttuurien ulottuvuudet](#)
[Ennakkoluulot ja stereotypiat](#)
[Erilaisia viestintätylejä](#)
[Suomalainen vuorovaikutus ja kulttuurienväliset kohtaamistilanteet](#)
[Kulttuurienvälisten kohtaamisten muistilista](#)
[Linkkejä ja kirjallisuutta](#)

Teema 3: Maahanmuutto Suomessa- tietopaketti

[Maahanmuutto Suomeen: määrät, perusteet ja kansallisuudet](#)
[Maahanmuuton historiaa Suomessa](#)
[Maahanmuuttajien määrä Suomessa](#)
[Miksi Suomeen muutetaan?](#)
[Keitä Suomeen muuttaa?](#)
[Miltä tuntuu muuttaa ja kotoutua toiseen maahan?](#)
[Mikä vaikuttaa kotoutumiseen ja siihen kuluvaan aikaan?](#)

12 ASKELTA SELKOKIELELLÄ OPETTAMISEEN

- 12 askelta = yksi askel / opetuskerta, jos on 24 tunnin kurssi.
- Askelten avulla voi tutustua selkokielen käyttöön vähitellen.
- Erityisesti tarkoitettu opettajille, jotka eivät ole kielten opettajia ja joilla ei ole pitkää kokemusta maahanmuuttajien opettamisesta.
- Askeleet voi hypellä vaikka yhdellä kerralla, askeleiden yli voi harppoa tai voi kulkea takaperin. Jokainen voi hyödyntää niitä haluamallaan tavalla.
- Askeleet ovat hyödyllisiä muillekin kuin opettajille – ja myös kieltenopettajakin voi hyödyntää niitä.

<http://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2016/10/12-askelta-selkokielell%C3%A4-opettamiseen.pdf>

12 ASKELTA

1. Ole rohkea ja ota selkoa.
2. Käytä yleistä sanastoa ja selitä uudet sanat.
3. Korosta, toista ja rytmitä.
4. Puhu yhdestä asiasta kerrallaan.
5. Vältä vaikeita rakenteita.
6. Keskustele, kysele, älä luennoi.
7. Käytä ilmeitä ja eleitä.
8. Ota kuvat ja esineet avuksi.
9. Tutustu selkoaineistoihin ja käytä niitä.
10. Kirjoita selkeästi.
11. Anna selkeitä ohjeita.
12. Pyydä palautetta.

MITEN SELITTÄISIT?

Jätekatoksiin tulee kameravalvonta

”Kameravalvonnan avulla laskutamme ylimääräisen jäteastioiden tyhjennyksen tai siivouksen ns. tuottamusperiaatteen mukaisesti, kun tunnistamme vastoin sääntöjä toimineen asukkaan (tai asukkaat, jos kurittomia on useampi).”

Selitä helpolla suomen kielellä, mistä ylläolevassa on kyse.

MITÄ SELKOKIELI ON?

- Selkokieli on suomen kieltä, jota on mukautettu helpommin ymmärrettäväksi kuin yleiskieli. Se on suunnattu ihmisille, joiden on vaikea lukea tai ymmärtää yleiskieltä. Muokkausta on tehty tekstin tai puheen
  - sisällöissä
  - sanastossa
  - rakenteissa
- Keskeisiä ovat myös erilaiset vuorovaikutukseen liittyvät keinot, joilla puhetta voi helpottaa.

KUKA TARVITSEE SELKOKIELTÄ SUOMESSA?

Selkokielen tarpeelle voi olla seuraavia syitä:

- neurobiologiset syyt (esimerkiksi kehitysvamma, dysfasia, lukivaikeus, ADHD)
- kielitaidon heikentyminen (esim. muistisairaus tai afasia)
- suomi tai ruotsi ei ole äidinkieli
- edellisten syiden yhteisvaikutus

KUINKA MONI TARVITSEE SELKOKIELTÄ?

- Selkokeskuksen tarvearvion (2014) mukaan selkokieltä **tarvitsee** Suomessa 430 000–650 000 henkilöä (8–12 % väestöstä).
- Selkokielen tarve vaihtelee eri ikäkausina:
  - lapset ja nuoret 8–12 %
  - työikäiset 6–10 %
  - yli 65-vuotiaat 15–20 %
- Tämän lisäksi selkokielestä on **hyötyä** tietyissä tilanteissa suuremmalle joukolle, noin 20–25 %:lle väestöstä.

SELKOKIELEN TARVE KASVAA

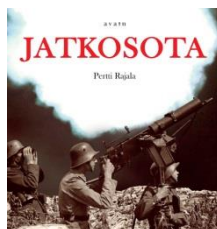
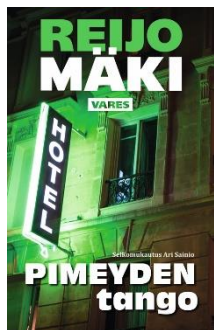
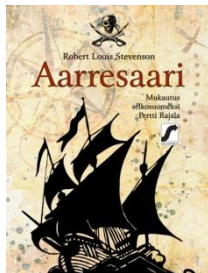
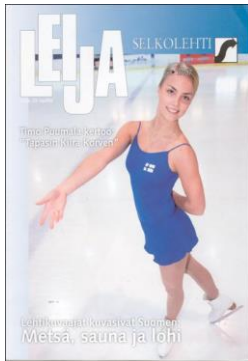
- Ikääntyviä ihmisiä yhä enemmän. Samalla yhä useammalla suomalaisella on muistisairaus tai afasia.
- Yhä suurempi osa suomalainen puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia.
- Erityisoppilaiden määrä kasvaa. Tarkkaa syytä tähän ei tiedetä, mutta monilla erityisoppilailla on nimenomaan kielellisiä vaikeuksia.

SELKOKESKUS

- Suomessa selkokieltä edistää ja kehittää Kehitysvammaliiton yhteydessä toimiva Selkokeskus.
- Selkokeskus edistää selkokieleistä tiedotusta, tiedonvälitystä ja kulttuuria
- Selkokeskus
  - neuvoo ja ohjaa selkokielestä kiinnostuneita
  - kouluttaa
  - julkaisee kirjoja ja Selkosanomia
  - mukauttaa tilauksesta yleiskielisiä tekstejä selkosuomeksi
  - antaa palautetta selkoteksteistä
  - myöntää selkotunnuksen julkaisuille, jotka vastaavat selkokielen periaatteita
- Selkokeskuksen tavoite on edistää selkokielen asemaa ja selkokielen käyttäjien kielellisiä oikeuksia Suomessa.

SELKOKIELISIÄ JULKAISUJA

PUHU MINULLE SUOMEA!

- Aloita keskustelu maahanmuuttajan kanssa lähtökohtaisesti aina suomen kielellä ja vaihda vasta pyynnöstä toiseen kieleen, jos se on mahdollista.
- Älä heti vaihda kieltä, jos et ymmärrä tai sinusta näyttää, ettei keskustelukumppanisi ymmärrä.
- Anna hänelle mahdollisuus oppia suomea myös teidän keskustelunne aikana.

ABC-intensiivi 1

	maanantai 12.3.	tiistai 13.3.	keskiviikko 14.3.	torstai 15.3.	perjantai 16.3.
10.00- 11.15					
11.15- 11.30					
11.30- 12.30					

Luokka 705 =

Luokka 707 =

PUHETILANTEEN HELPOTTAMISESTA

- Pyri siihen, että tilanne on kiireetön eikä taustamelua ole liikaa.
- Kuuntele rauhassa ja anna aikaa reagoida ja vastata kysymyksiin.
- Keskustelu on vuorovaikutustilanne, jossa kieltä paremmin hallitsevalla on vahvemman asema. Hänelle kuuluu päävastuu siitä, että toinen ymmärtää.

PUHETILANTEEN HELPOTTAMISESTA 2

- Aloita kuulijalle tutusta asiasta.
- Kun puhut uudesta asiasta, selitä mihin asia liittyy ja mitä aiot seuraavaksi kertoa.
- Puhu yhdestä asiasta kerrallaan.
- Kysy tarkentavia kysymyksiä.
- Toista asia tarvittaessa.

SELKOKIELISEN PUHEEN KEINOJA

- käytä yksinkertaisia lauseita, puhu lyhyesti ja selkeästi
- puhu luonnollista kieltä, mutta yritä puhua hiukan hitaammin
- voit puhua tavallista neutraalia puhekieltä
- varmista puhekumppaniltasi, onko hän ymmärtänyt sanomasi

YLEISET SANAT JA PUHEKIELI

- Selkopuheessa käytetään
  - yleisiä, jatkuvasti käytössä olevia sanoja
  - tavallisia puhekielen sanoja
- Voiko selkopuheessa käyttää
  - murretta
  - vierasperäistä sanastoa
  - ammattijargonia?

HELPOT SANAT

- Yritä käyttää yleisiä, helposti selitettäviä ja konkreettisia suomen kielen sanoja
- Lyhyet ja puheessa yleiset sanat:
  - *puhua, pieni, koulu*
- Konkreettiset arkielämän sanat:
  - *tee se itse – tee se omaehtoisesti*
  - *sota – aseellinen konflikti*
  - *tehdä – toteuttaa*
- Helpot sanat eivät ole aivan uusia sanoja, joten niillä on kielessä vakiintunut merkitys tai merkityksiä.
- Helpot sanat eivät toisaalta ole niin vanhoja sanoja, että
  - niiden merkitys olisi nykypuhujalta hämärtynyt
  - niitä käytetään vain joissakin erityistilanteissa.

VAIKEAT SANAT

Vaikeat sanat ovat yleensä

- pitkiä

aluehallintouudistus, asiantuntija-apu, työ- ja elinkeinotoimisto, jääkiekkomaajoukkueottelu

- abstrakteja

sosiaalinen media, elämänlaatu, asiakkuus, vaje, tuotteistaa, hyödynnettävyys

- kuvallisia

patalaiska, puupää, tulikaste, hamevalta, aivovuoto, pyykkipoika

- uusia tai uudessa merkityksessä tai lainasanoja

benchmarkata, sateenkaariperhe, designata, askellin

- vanhoja

sirppi, pieli, päivi, virvatuli

Vanhat sanat-testi: <https://yle.fi/uutiset/3-8947599>

Kannetaan yhdessä
kortemme kehoon
siisteyden vuoksi!

Aiheeseen sopivat
kuvat auttavat
ymmärtämään
tekstiä.
Miten näissä
ohjeistuksissa on
onnistuttu?

TOISTA JA SELITÄ

- Toista sana, jota puhekumppanin näyttää olevan vaikea ymmärtää. Jos toistaminen ei auta, selitä sana.
- Voit myös näyttää, kirjoittaa tai piirtää.
- Selitä **konkreettisilla sanoilla**.
- **Anna esimerkkejä**: taide = musiikkia, tanssia, kuvataidetta, elokuvia...
- Voit selittää myös **alakäsitteitä käyttämällä**:
  - koulutusjärjestelmä: koulut, ammattioppilaitokset ja yliopistot
  - kosmetiikkatuotevalikoima: voiteet, meikit ja puhdistusaineet

Miten selittäisit seuraavat sanat helpolla suomen kielellä?:

opinto-ohjelma, luento, kulttuuriero, taide, alkeet, patikkaretki, joustava opiskelu, ilmoittautumislomake, kansalaisopisto, vapaa sivistystyö, rike, veroilmoitus.

Tervetuloa kansalaisopistoon-lyhytvideo

MITÄ JOS ET YMMÄRRÄ?

- Pyri säilyttämään molempien kasvot eli älä nolaa
- Myönnä suoraan, jos et ymmärrä.
- Ota vastuu!
- Pyydä esimerkiksi kollegalta apua tai käytä muita menetelmiä: kuvia, näyttämistä, piirtämistä....
- Jos käy niin, ettei asia selviä, pyydä henkilöä tulemaan uudestaan selvittämään asiaa vaikka kaverin kanssa.

KÄYTÄ HELPPOJA RAKENTEITA

Kielen rakenteet valitaan puheessa melko automaattisesti. Siksi voi olla vaikeaa välttää vaikeita rakenteita!

- Suosi suoraa sanajärjestystä ja lyhyitä ilmauksia.
- Vältä kirjakielelle tyypillisiä rakenteita, esimerkiksi lauseenvastikkeita.
- Vältä passiivia. Käytä mieluiten lauseita, joissa on persoonamuotoinen eli finiittiverbi (esimerkiksi *päätin, ymmärsitte*).

SELKOKIELEN KIRJOITTAMISESTA

- Mieti, kenelle teksti suunnataan. Kirjoita aikuiselle aikuisten kieltä.
- Mieti, minkä verran lukija tietää tekstin aiheesta etukäteen ja suunnittele sen mukaan, miten paljon kerrot taustatietoja.
- Karsi asiasisällöstä yksityiskohtia ja jätä jäljelle pääviesti mahdollisimman yksinkertaisessa ja selkeässä muodossa.
- Havainnollista tekstiäsi esimerkein.
- Käytä sisältöä kuvaavia otsikoita. Väliotsikot selkeyttävät lukemista.
- Kuvituskuvat voivat helpottaa ymmärrystä.
- Kun teksti on valmis: onko asiasta kerrottu kaikki olennainen tieto? Onko sisällöt esitetty selkeässä järjestyksessä?

SELKOTEKSTIN RAKENNE

- Kirjoita lyhyitä ja selkeitä virkkeitä. Vain yksi tärkeä asia yhdessä lauseessa.
- Suosi yleisimpiä taivutus- ja sijamuotoja ja vältä harvinaisempia sekä vaikeaselkoisempia muotoja.
- Sinä-muoto on helppo ja selkeä ohjeistuksen tapa: "Avaa ensin powerpoint-esitys.", ei: "Aloittaminen suoritetaan avaamalla powerpoint-esitys".
- Vältä mahdollisuuksien mukaan tiettyjä hankaliksi koettuja kielioppirakenteita kuten
  - partisiippia ("Tänään syömässäni lounaassa oli valkosipulia." = "Söin tänään lounasta. Siinä oli valkosipulia.")
  - lauseenvastikkeita ("töihin kävellessäni soitin samalla puhelun" = "Kävelin töihin. Soitin samalla puhelun.")
  - passiivirakenteita. Kerro mieluummin, kuka teki. ("lehtiä haravoitiin pihalla" -> "Huoltomies haravoit lehtiä pihalla").

HS 8.12.2017

- **"Meneillään olevalla työmarkkinoiden palkkakerroksella vientiteollisuuden uudet työehtosopimukset syntyivät sittenkin verraten helposti."** (HS 8.12.2017; kolumni, Juha Akkanen)
- **"Euroalueen talouden kasvuvauhti oli tukevaa kesän lopussa ja syksyn alussa."** (HS 8.12.2017)
- **"On selvää, että ilmastonmuutoksesta puhuttaessa Suomessa katse kääntyy metsiin."** (HS 8.12., mielipidesivulla maa- ja metsätalousministeriön päälliköt Juha S. Niemelä ja Marja Kokkonen)
- **"Keskeytysten määrä on saatu laskuun muissakin ammattikouluissa panostamalla juuri opiskelun ohjaukseen".** (HS 8.12., pääkirjoitus aiheesta Valmentaja tukee oppilasta, jossa kerrotaan Keskuspuiston ammattiopiston opiskelupalmentajista. Tämä lause on keskeltä tekstiä, joten asiayhteys on lukijalle selvä.)

Vientiteollisuuden työehtosopimukset syntyivät melko helposti tänä syksynä. Se oli yllätys.

Euroalueen talous kasvoi nopeasti kesän lopussa ja syksyn alussa.

Kun puhutaan ilmastonmuutoksesta Suomessa, pitää puhua metsistä.

Muissakin ammattikouluissa keskeytykset vähenevät, kun opiskelijat saavat enemmän ohjausta.

KYSYMYKSIÄ VALMIIN TEKSTIN SELKOMUOKKAUKSEEN

- Kenelle teksti on suunnattu? Mitä kohderyhmä tietää etukäteen tekstin aihepiiristä? Mistä asioista tai käsitteistä pitää ehkä selventää taustoja hiukan?
- Mitä tekstilajia esimerkkiteksti edustaa? Mainos, ohje, asiateksti, esiteteksti?
- Muokkaa tekstin sanastoa helpommin ymmärrettäväksi.
- Yksinkertaista lauserakenteita.
- Muokkaa tekstin sisältöä helpommaksi ymmärtää, kuitenkin niin että pääasiat säilyvät.

TEHTÄVÄ: SELKOMUKAUTA TEKSTI

”Kurssipaikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Kurssi ei ala, jos ilmoittautuneita ei ole tarpeeksi ilmoittautumisajan päättyessä. Ilmoittautumiset kursseille, joille vaaditaan ennakkoilmoittautuminen, ovat sitovia. Jos et jostain syystä voikaan osallistua kurssille, jolle olet ilmoittautunut, ilmoita siitä netin kautta viimeistään seitsemän arkipäivää ennen ensimmäistä kurssikertaa. Jos peruutusaika on mennyt ohi, ota yhteyttä toimistoon joko puhelimitse tai sähköpostilla. Muussa tapauksessa kurssimaksu laskutetaan, vaikka et osallistuisikaan kurssille. Peruutuksella varmistat myös varasijalla olevan odottelijan pääsyn kurssille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.”

SELKOMUKAUTUSEHDOTUS

- Kursseille täytyy ilmoittautua.
On hyvä ilmoittautua nopeasti, koska kurssipaikat annetaan siinä järjestyksessä, missä ihmiset ilmoittautuvat kurssille.
- Jos ilmoittaudut kurssille, ilmoittautuminen on sitova. Se tarkoittaa, että ilmoittautumisen jälkeen sinun täytyy maksaa kurssimaksu, vaikka et tulisi mukaan kurssille. Voit myös peruuttaa ilmoittautumisen. Jos peruutat ajoissa, et joudu maksamaan kurssista.
- Tässä on ohjeet peruuttamiseen:
- Jos et voi osallistua kurssille, ilmoita siitä internetin kautta viimeistään seitsemän arkipäivää ennen ensimmäistä kurssikertaa. Silloin sinun ei tarvitse maksaa kurssista.
- Jos peruutusaika on mennyt ohi, ota yhteys toimistoon puhelimitse tai sähköpostilla. Silloin voit kysyä, voitko vielä peruuttaa kurssin. Joskus se voi onnistua.
- Ilmoittautumisajan ja peruutusajan näet kurssiohjelmasta.
- Jos kurssi on täynnä, joku voi olla varasijalla ja odottaa, että pääsee kurssille. Jos peruutat ilmoittautumisen, silloin joku toinen pääsee kurssille sinun paikallesi. Siksi on hyvä peruuttaa kurssi heti, kun tietää, että ei voi tulla mukaan.
- Täytyy olla tarpeeksi monta kurssilaista, jotta kurssi voi alkaa. Jos ei ole tarpeeksi ilmoittautuneita, silloin kurssia ei järjestetä. Sinulle lähetetään viesti, jos sinun kurssiasi ei järjestetä.

LISÄTIETOJA

Selviä Suomessa –kurssikonsepti

www.kansalaisopistojenliitto.fi/sesu, Kurssiavain: opistot

Monikulttuurisuuden kohtaaminen kansalaisopistoissa –henkilöstökoulutusmateriaali

www.kansalaisopistojenliitto.fi/mkk

UMAKO-tietopaketti

www.kansalaisopistojenliitto.fi/umako

12 askelta selkokielellä opettamiseen

<http://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2016/10/12-askelta-selkokielell%C3%A4-opettamiseen.pdf>

KoL-suositus

http://kansalaisopistojenliitto.fi/wp-content/uploads/2018/01/Suositus_kansalaisopistojen_lukutaitokoulutuksen_opetussuunnitelmaksi_2018.pdf

OPH-suositus

http://www.oph.fi/download/188654_Vapaan_sivistystyon_lukutaitokoulutuksen_opetussuunnitelmasuositus_2017.pdf

Lilli Rasilainen

hankesuunnittelija

lilli.rasilainen@kansalaisopistojenliitto.fi